

Addis Abeba 11 juni, 2005

DRAMATISKT VAL I ETIOPIEN

Känner ett visst behov av att skriva av mig vad som har hänt i Addis Abeba sista veckan, men också av att försöka sammanfatta - nej det går nog inte - men att försöka reflektera över vad de här snart två månaderna på Entoto har inneburit för mig.

På väggen vid min säng finns en något bedagad bild av två domherrar som sitter och reflekterar över livet: *Att leva är så häpnadsväckande att det lämnar mycket lite utrymme åt andra sysselsättningar. (E. Dickenson)*

Att leva i Addis Abeba är i sig just precis så häpnadsväckande - så totalt annorlunda från att leva till exempel i Kåge! Först något om vardagslivet på Swedish Mission Guesthouse på Entoto: Här har 15 personer sin utkomst av att boka gäster, städa deras rum, vakta området och ta hand om bilar och lägenheter som missionärerna brukar. Området ligger väldigt fint på Entotobergets sluttning, 2 700 meter över havsytan. På gräsmattan vandrar fortfarande Eli omkring, en jättestor sköldpadda, som "alltid" har funnits här. Ända tills nu har jag trott att han heter Eli, men "eli" är sköldpadda på amharinja! Inom porten finns också en kyrka och en skola, samt ett matställe där man kan få sig en måltid för en billig penning. För närvarande bor här också Daniel Vessby, musiklärare och hans nyblivna fru Lydia, samt Lars och Margareta Johansson; jag ska faktiskt efterträda båda två! Lars uppgift som representant för Svenska kyrkan och EFS gentemot våra partner, ska jag ta över, samt ansvaret för gästhuset, som Margareta har. De åker hem i början av juli och då är det exakt 40 år sedan Lars åkte till Etiopien för första gången! Det känns bra att få vara här tillsammans med dem en tid och se hur allt fungerar här. Jag har en tvårumslägenhet en trappa upp i gästhuset med härlig utsikt åt tre håll.

Vad jag främst hitintills har ägnat mig åt är att lära mig amharinja. Jag har hört språket mycket tidigare, och nu känns det bra att förstå mer och mer för varje dag. Nu i veckan har jag börjat en sex veckors intensivkurs som jag hoppas ska öppna ännu fler dörrar till människorna som jag möter.

Förra veckan var nästan alla gästhusets trettiofyra bäddar upptagna, de flesta av deltagare i Mekane Yesus-kyrkans Council som hade möten. Kyrkans sjuutton synoder hade valda ombud, varav sextio procent skulle vara icke anställda. Jag var med vid ett par tillfällen och fick höra lite hur man tänker om framtiden. Ett bokmärke såldes sista dagen, med den vision som man formulerat för denna kyrka med över fyra miljoner medlemmar. Med bön och arbete vill man kämpa för att

- Hela evangeliet ska nå till Etiopiens folk (vara Etiopiens "missionshus")
- Kyrkan ska vara självförsörjande administrativt och ekonomiskt
- Enhet ska råda

I går åt jag lunch med Wro Aberash, ansvarig för kvinnoarbetet inom Mekane Yesuskirken. En del av min tid ska jag också arbeta tillsammans med henne. Hon berättade om vad som redan är på gång och vi samtalade lite om hur vi kan arbeta tillsammans. Har i afton läst en afrikansk tidskrift där det stod att i den ganska nybildade afrikanska unionen är femtio procent av de styrande kvinnor!

I det stora hela tycker jag att de första två månaderna här har varit givande för mig. Jag trivs på Entoto, som verkligen får fungera som en mötesplats mellan kyrkfolk och EU-observatörer, skandinaviska studenter på fältarbete och missionsvänner. Jag tycker om landet och maten, har i stort sett vant mig vid trafiken i Addis och kan stå ut med att telefonen inte alltid fungerar.

Just när jag skriver detta, klockan nio på kvällen, hörs rop från andra sidan dalen. Det är tredje gången denna vecka som vi hör dessa rop. Första kvällen var förklaringen vi fick att polisen kommer sedan det blivit mörkt och hämtar folk som har demonstrerat. I går kväll hade en av studenterna, som velat lämna universitetsområdet på grund av oro där och flyttat hit, en annan förklaring. Han sa att han hade fått ett SMS på sin mobil om att det klockan nio skulle vara en "skrikstrejk", då alla skulle ropa för att ge uttryck åt sin uppfattning. Att samma rop nu kommer för tredje kvällen på rad gör att jag hellre tror på studentens förklaring.

Vad har alltså hänt denna oroliga vecka i Addis? Och varför? I måndags morse åkte jag gladeligen iväg för att börja min amharinjakurs. I bilen hade jag också Estephanos', vår station managers, två pojkar, samt Lydia som skulle till sin musikskola på Mekanissa, dit jag också skulle. Vi var alltså alla elever på väg till skolan. Vid universitetsområdet, cirka en kilometer från Entoto, skrek pojkarna till. De såg att det var något på gång, studenter demonstrerade och togs av polisen, något som sedan har fortsatt hela veckan.

Studenterna är kritiska till att regeringen inte meddelar valresultatet. Den åttonde juni skulle det offentliggöras, men uppskjuts en månad på grund av att oppositionen anklagar regeringen för valfusk. Jag skulle vilja säga att båda har vunnit ... oppositionen har över 200 mandat, jämfört med 12 efter valet för fem år sedan, regeringen har 320 av de 547 platserna i parlamentet. Tänk om de kunde tala med varandra och förbereda den nya riksdagen? Men i det här landet är det vapnen som talar. Och jag som trodde att valedeln hade tagit kulornas plats ("ballot instead of bullet"). Taxichaufförerna har strejkat i veckan, vilket fått till följd att många inte har kommit till sina jobb. De flesta affärerna har varit stängda av rädsla för mobben. På gatorna har polis och militär kört omkring med laddade vapen, vilket ju också skapar rädsla och osäkerhet. Ambassaden har rått oss att iaktta största försiktighet. En av de våra hamnade mitt i folkhopen och stenkastningen och fick två fönster sönderkastade. Efter det att ortodoxa kyrkans ärkebiskop, katolska kyrkans biskop, muslimernas imam och Mekane Yesuskyrkans president framträtt på TV och manat "sina barn" att hålla sig lugna, har det varit ganska lugnt på stan vad man kunnat se. Av våra anställda har vi dock hört att de fått besök efter mörkrets inbrott då man frågat vad de har röstat på.

Slutsatsen kanske kan bli att demokrati inte byggs på en dag. Det måste få ta tid. Jag kom till landet precis en månad före valet och var så imponerad över att det var en så öppen debatt i radio, i TV och i tidningar. Inte minst TV-debatterna tror jag spelade en stor roll. De var för övrigt sponsrade av norska och svenska regeringen. Folk på gatan började diskutera politik, något som ju tidigare varit förenat med livsfara i det här landet. Det civila samhället har genomfört en folkbildning långt ut på landsbygden för att lära folk hur man gör när man röstar. Av de 25,6 miljonerna som registrerat sig att rösta gjorde nittio procent det. På valdagen var det som om folk växte, de stod flera timmar i kö för att utöva sin medborgerliga rättighet. I tidningarna veckan efter valet förklarade både regering och opposition att de förstas skulle följa folkets vilja och samarbeta för landets bästa. Men sedan har anklagelser om valfusk kommit. Och presidentens tal till folket på valdagens kväll om att demonstrationer skulle förbjudas en månad framåt och att polis och militär helt skulle vara i hans hand under samma tid uppfattades som ett hot, ett hot som vi nu denna vecka har sett verkställt. Måtte inte vapnen få tala mer. Måtte inte fler än tjugofyra personer få sätta livet till nu under eftervalstiden. En bild i en tidning idag av en sjuksköterska i tårar när de dödade i onsdags kom till Black Lions sjukhus tyckte jag uttryckte inte bara hennes sorg, utan ett land i sorg dessa dagar.

Etiopiens folk har lidit tillräckligt kan man tycka. Detta land, som skulle kunna vara så fint med rik kultur, vacker natur, landet av "tretton månaders solsken", som har så mycket bördig jord (som nu tyvärr bara rinner iväg ner i Blå Nilen) och som har sådana resurser av marmor, guld och kaffe, är värt ett bättre öde. Tänk om den utveckling som har påbörjats, med alla hus som nu byggs i Addis, de vägar som byggs runt om i landet och den tro på framtiden, som jag anade för en månad sedan, kunde få växa sig starkare? Då kanske några av de utflyttade etiopier som nu utövar de yrken som de utbildats till i USA, Tyskland och Sverige skulle våga och vilja flytta hem igen. För att utöva sin profession i Etiopien och medverka till att landet utvecklas i enlighet med all den potential som faktiskt finns här.

Kersti Karlsson

Addis Abeba 2005-06-11